

RIKSDAGENS SVAR 21/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik, 17 kap. 6 § i strafflagen och 1 § i lagen om ordningsvakter

Ärende

Regeringen har till 2005 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik, 17 kap. 6 § i strafflagen och 1 § i lagen om ordningsvakter (RP 167/2005 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 2/2006 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 11 maj 1979 om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) 3 §,
ändras 1 § 1 mom. samt 2, 4—8 och 11—14 §,
av dem 1 § 1 mom. sådant det lyder i lag 904/1995, 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 504/1986, 6 och 14 § sådana de lyder delvis ändrade i nämnda lag 904/1995, 11 § sådan den lyder i lagarna 540/1982, 500/1995 och 525/2003 och 12 § sådan den lyder i lag 586/1998, samt
fogas till lagen nya 6 a och 13 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Rätt att uppbära kontrollavgift av den som i kollektivtrafik färdas utan giltig biljett kan beviljas kommuner, Huvudstadsregionens samarbetsdelegation samt den myndighet som ansvarar för säkerheten inom järnvägstrafiken.

— — — — —

2 §

Samarbete mellan dem som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift

De offentliga samfund och den myndighet som avses i 1 § 1 mom. kan avtala om att de kontrollavgifter som omfattas av deras behörighet får uppbäras i samarbete. Kommunerna kan också avtala om att ordna samarbetet så att en kom-

mun eller Huvudstadsregionens samarbetsdelegation ges i uppdrag att på det sätt som föreskrivs i kommunallagen (365/1995) eller lagen om Huvudstadsregionens samarbetsdelegation (1269/1996) för en eller flera kommuners räkning sköta uppbärandet av kontrollavgifter. Avtalet om samarbete skall delges Kommunikationsministeriet eller fogas till ansökan om rätt att uppbära kontrollavgift, om avsikten är att från första början uppbära kontrollavgift i samarbete.

4 §

Beviljande av rätt att uppbära kontrollavgift

Rätt att uppbära kontrollavgift beviljas av Kommunikationsministeriet på ansökan.

Rätt att uppbära kontrollavgift skall beviljas, om

1) avsikten är att tillämpa kontrollavgiftssystemet

a) i spårtrafik, eller

b) i annan kollektivtrafik där passagerarantalet är stort och ett enhetligt biljett- och prissystem används, och

2) sökanden lämnar in en utredning om att

a) anskaffandet av biljetter ordnats på ett säkert sätt och att det är lätt att använda biljetterna,

b) utbildningen av kontrollörer och informationen till allmänheten om kontrollavgiftssystemet har ordnats på behörigt sätt, och

c) kontrollen planerats bli ordnad enligt denna lag.

Rätten att uppbära kontrollavgift är i kraft tills vidare. I beslutet om beviljande av rätt att uppbära kontrollavgift anges den kollektivtrafik som omfattas av kontrollverksamheten, och till beslutet kan vid behov fogas villkor beträffande sättet för ordnandet av biljettanskaffning och hur enkel användningen av biljetter skall vara, utbildningen av kontrollörer, informationen om systemet samt samarbetet vid uppbärande av kontrollavgifter.

5 §

Kontrollavgiftens storlek

Kontrollavgiften är högst 40 gånger så stor som det lägsta priset på en enkelbiljett för vuxna i busstrafiken inom det offentliga samfundets område eller på en enkelbiljett för vuxna enligt den billigaste tågtypen. Närmare bestämmelser om storleken av kontrollavgiften utfärdas genom förordning av Kommunikationsministeriet.

6 §

Biljettkontrollörer

Biljettkontrollörer godkänns för sin uppgift av den polisinrättning till vars verksamhetsområde den kommun som fått rätt att uppbära kontrollavgift hör eller inom vars verksamhetsområde ett i 1 § 1 mom. nämnt annat offentligt samfund har sin hemort eller den i samma moment avsedda myndigheten är belägen.

Som kontrollör godkänns en person i tjänsteförhållande vid ett offentligt samfund eller den myndighet som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift, om han eller hon

1) fyllt 18 år,

2) på ett godkänt sätt genomgått utbildning som närmare bestäms genom förordning av Kommunikationsministeriet och som omfattar åtminstone introduktion i respektive kollektivtrafik och dess betalningssystem, bestämmelserna och föreskrifterna om kontrollavgift i kollektivtrafik samt kontrollörens uppgifter och de rättigheter och skyldigheter som behövs för att fullgöra dem och det till uppgifterna knutna ansvaret, samt

3) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften.

Polisinrättningen utfärdar för kontrollören ett kontrollpass försett med fotografi. I kontrollpasset anges åtminstone kontrollörens släktnamn, förnamn och befogenheter samt den trafik som hans eller hennes befogenheter gäller. Kontrollören skall vid behov visa upp sitt kontrollpass för passageraren.

Kontrollören står i sin uppgift under polisens tillsyn. Om en kontrollör handlar i strid med sina skyldigheter eller annars visar sig vara olämplig för sin uppgift, kan polisen återkalla godkännandet som kontrollör eller, om ett återkallande med hänsyn till omständigheterna är oskäligt, ge kontrollören en varning. Godkännandet skall återkallas, om kontrollören eller arbetsgivaren anholder om det, kontrollörens tjänsteförhållande upphör eller om det offentliga samfundets eller myndighetens rätt att uppbära kontrollavgift återkallas. Om godkännandet återkallas, skall kontrollören överlämna sitt kontrollpass till polisen.

Polisen för en förteckning över beslut om godkännanden som kontrollör och återkallande av godkännanden. På behandlingen av personuppgifter tillämpas också lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

6 a §

Ordningsvakter som bistår vid kontrollen

Vid kontrollen av biljetter kan på uppdrag av ett offentligt samfund eller den myndighet som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift bistånds ges av ordningsvakter, som i enlighet med ordningslagen (612/2003) utsetts att på en trafikstation eller i ett kollektivt trafikmedel upprätthålla ordning och säkerhet. Ordningsvakten skall på godkänt sätt i tillämpliga delar ha genomgått utbildning enligt 6 § 2 mom. 2 punkten.

Det offentliga samfund eller den myndighet som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift och ordningsvaktens arbetsgivare skall avtala om hur de ordningsvakter som bistår vid kontrollen av biljetter skall utföra sina uppgifter.

Det offentliga samfund eller den myndighet som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift skall föra en förteckning över de ordningsvakter som samfundet eller myndigheten gett i uppdrag att bistå vid kontrollen av biljetter. Vad som föreskrivs i 6 § 3 mom. om kontrollpass tillämpas

också på ordningsvakter som bistår vid kontrollen.

Det offentliga samfund eller den myndighet som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift skall återkalla uppdraget för en ordningsvakt som bistår vid kontrollen, om han eller hon handlar i strid med sina skyldigheter eller annars visar sig vara olämplig för uppgiften eller om uppdragsgivarens rätt att uppbära kontrollavgift återkallas. Om uppdraget återkallas skall ordningsvakten överlämna sitt kontrollpass till polisen.

7 §

Återkallande av rätten att uppbära kontrollavgift

Kommunikationsministeriet skall återkalla ett offentligt samfunds eller myndighetens rätt att uppbära kontrollavgift, om

1) samfundet eller myndigheten anholder om det, eller

2) kontrollverksamheten har upphört.

Kommunikationsministeriet kan återkalla rätten att uppbära kontrollavgift, om

1) samfundet eller myndigheten handlat väsentligt i strid med denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

2) samfundet eller myndigheten väsentligt brutit mot centrala villkor som fogats till beslutet att bevilja rätten, eller

3) det har framkommit andra väsentliga missförhållanden i kontrollverksamheten och samfundet eller myndigheten inte omedelbart efter att ha fått kännedom om missförhållandena har vidtagit åtgärder för att avhjälpa dem.

Kommunikationsministeriet kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla rätten att uppbära kontrollavgift ge det offentliga samfund eller den myndighet som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift en anmärkning, om ett återkallande av rätten att uppbära kontrollavgift med beaktande av kontrollavgiftssystemets syfte och mål är oskäligt eller om missförhållandet redan har avhjälpits.

8 §

Påförande av kontrollavgift

En passagerare skall på begäran av en kontrollör visa upp sin biljett. En passagerare som inte visar upp giltig biljett är skyldig att utöver biljettens pris betala en av kontrollören påförd kontrollavgift. En passagerare som inte visar upp giltig biljett skall på begäran av kontrollören uppge namn, personbeteckning och adress.

En passagerare skall visa upp sin biljett också på begäran av en ordningsvakt som bistår vid kontrollen. Om passageraren inte visar upp giltig biljett, kan ordningsvakten anmäla saken till kontrollören för påförande av kontrollavgift eller vidta åtgärder enligt 11 § 1 mom. Ordningsvakten får inte påföra kontrollavgift.

Om passageraren inte omedelbart betalar den yrkade kontrollavgiften, skall kontrollören ge honom eller henne ett skriftligt föreläggande att betala kontrollavgiften inom en vecka vid äventyr att avgiften drivs in i utskökningsväg. I det skriftliga föreläggandet skall nämnas storleken på avgiften, orsaken till påförandet, förfallodag för betalningen, betalningssätt samt ovan nämnda äventyr. I föreläggandet skall dessutom anges passagerarens personuppgifter samt tidpunkten för påförande av avgiften och trafikruten eller banavsnittet där avgiften påförts. Till föreläggandet skall fogas en anvisning om rättelseyrkande. En anvisning om rättelseyrkande skall också fogas till det kvitto som ges en passagerare som genast betalar kontrollavgiften till kontrollören.

En kontrollavgift som inte har betalats inom den tid som avses i 3 mom. får drivas in hos passageraren utan dom eller beslut i den ordning som föreskrivs om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg.

11 §

Kontrollörernas och ordningsvakternas rättigheter och ansvar

En kontrollör har rätt att gripa en passagerare som saknar giltig biljett och som inte på ett till-

förlitligt sätt styrker sin identitet. Kontrollören får också avlägsna en sådan passagerare från trafikmedlet eller ett i 1 § 2 mom. avsett plattformsområde, om det inte är oskäligt med hänsyn till passagerarens ålder och andra faktorer eller äventyrar passagerarens hälsa. Om den gripne inte avlägsnas från fordonet eller det ovan angivna plattformsområdet, skall kontrollören ofördröjligen överlämna passageraren till polisen. En ordningsvakt som bistår vid kontrollen har rätt att på begäran av kontrollören lämna behövlig hjälp vid gripande, avlägsnande eller överlämnande till polisen. Också en ordningsvakt som bistår vid kontrollen kan under samma förutsättningar som en kontrollör även utan begäran av kontrollören avlägsna en passagerare utan biljett från ett trafikmedel eller från ett plattformsområde som avses ovan.

Om en passagerare genom att göra motstånd försöker undgå att bli gripen, överlämnad till polisen eller avlägsnad ur trafikmedlet eller från ett plattformsområde som avses i 1 § 2 mom., får kontrollören använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att genomföra åtgärden och som kan anses försvarliga med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. En ordningsvakt som bistår en kontrollör har samma rätt.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen (39/1889).

En kontrollör och en ordningsvakt har i de fall som nämns i 1 och 2 mom. rätt att få handräckning av polisen.

En ordningsvakt som bistår vid kontrollen anses vid fullgörandet av uppgifter enligt 8 § 2 mom. eller utövandet av rättigheter enligt denna paragraf som en person som avses i 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen.

12 §

Passagerares straffansvar

Bestämmelser om straff för motstånd mot en kontrollör eller ordningsvakt som avses i denna

lag finns i 17 kap. 6 § i strafflagen och om straff för lämnande av oriktiga personuppgifter i 16 kap. 5 § i strafflagen.

13 §

Sökande av ändring i beslut om kontrollavgift

En passagerare som har påförts kontrollavgift får inom 14 dagar från påförandet yrka rättelse av kontrollörens beslut hos det organ eller den tjänsteman som ett sådant offentligt samfund eller den myndighet som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift förordnat för denna uppgift. I kontrollörens beslut att påföra kontrollavgift får ändring inte sökas genom besvär.

Ändring i beslut med anledning av ett rättelseyrkande får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besvär över förvaltningsdomstolens beslut får inte anföras.

Besvären riktas till den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den kommun som fått rätt att uppbära kontrollavgift finns eller där ett i 1 § 1 mom. nämnt annat offentligt samfund har sin hemort eller den i samma moment avsedda myndigheten är belägen. Om förvaltningsdomstolen med anledning av besvären undanröjer kontrollavgiften, skall en kopia av beslutet sändas till respektive offentliga samfund eller myndighet för återbetalning av kontrollavgiften.

13 a §

Sökande av ändring i annat beslut

Rättelse i beslut som avses i denna lag och som fattats av polisen eller av ett sådant offent-

ligt samfund eller den myndighet som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift får yrkas inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. Rättelse i beslut som avses i 6 § 2 och 4 mom. yrkas skriftligt hos polisen. Rättelse i ett offentligt samfunds eller myndighetens beslut som avses i 6 a § 4 mom. yrkas skriftligt hos det organ eller den tjänsteman som det offentliga samfundet eller myndigheten har förordnat för denna uppgift.

Ändring i beslut med anledning av ett rättelseyrkande får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Besvär över förvaltningsdomstolens beslut får anföras, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Ändring i andra beslut enligt denna lag söks på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

14 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om sökande av rätt att uppbära kontrollavgift, om de handlingar som behövs för att godkännas som kontrollör och godkännandeförfarandet samt om information om kontrollavgiftssystemet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lag **om ändring av 17 kap. 6 § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 563/1998, som följer:

17 kap.
Om brott mot allmän ordning

6 §

*Motstånd mot person som upprätthåller ord-
ningen*

2) en biljettkontrollör som avses i lagen om
kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) och
en ordningsvakt som bistår vid kontrollen,

— — — — —
Med *person som upprätthåller ordningen* av-
ses i denna paragraf

— — — — — Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag **om ändring av 1 § i lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 april 1999 om ordningsvakter (533/1999) 1 § 3 mom. som följer:

1 §
Tillämpningsområde

— — — — —
Bestämmelser om rätten att avbryta en allmän
sammankomst eller offentlig tillställning eller
bestämma att en sådan sammankomst eller till-
ställning skall avslutas finns i lagen om sam-

mankomster. Bestämmelser om rätten att bistå
vid biljettkontroll och att avlägsna en passagera-
re utan biljett från ett kollektivt trafikmedel el-
ler ett plattformsområde finns i lagen om kon-
trollavgift i kollektivtrafik (469/1979).

— — — — — Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 14 mars 2006